

حرکت

شماره ۵ - تابستان ۱۳۷۹

ص ص : ۳۸ - ۲۵

مطالعه توصیفی سوابق تحصیلی و ورزشی دانشجویان مقطع کارشناسی رشته تربیت بدنی دانشگاه‌های کشور

دکتر فریدون تندنویس

استادیار دانشگاه تربیت معلم

چکیده

هدف از این پژوهش، توصیف سوابق تحصیلی و ورزشی دانشجویان رشته تربیت بدنی دانشگاه‌های کشور بوده است. در این تحقیق، سوابق قهرمانی در رشته‌های ورزشی، رشته تحصیلی، معدل دیپلم دبیرستان و میزان مهارت آنان در دروس عملی، مورد مطالعه قرار گرفته است. از مجموع ۲۵۱۶ نفر دانشجویان دختر و پسر، ۱۱۳۵ نفر به عنوان نمونه انتخاب شدند، سپس پرسشنامه‌ای مشتمل بر ۲۸ سؤال بسته و ۲ سؤال باز در اختیارشان قرار گرفت. ۶۸ درصد دختران و ۹۱/۵ درصد پسران با تنیس روی میز آشنایی داشتند. معدل ۴۴/۴ درصد کل دانشجویان زیر ۱۴ بوده است. ۸۰/۲ درصد با علاقه‌مندی به این رشته وارد شده‌اند. ۳/۹ درصد دارای مدارک قهرمانی در سطح بین‌المللی بوده‌اند. نتیجه‌ای که می‌توان گرفت این است که در انتخاب و گزینش دانشجویان، بایستی تجدید نظر نمود و سوابق تخصصی، ورزشی و میزان آشنایی آنان با رشته‌های ورزشی را در نظر داشت.

واژه‌های کلیدی

تربیت‌بدنی، دانشجو، سوابق ورزشی و سوابق تحصیلی.

مقدمه

تربیت‌بدنی، بخشی از تعلیم و تربیت است که با هدف توسعه مهارت‌های حرکتی و تقویت نیروی جسمانی، بخشی از برنامه آموزش و پرورش هر کشوری است. تأثیرات فعالیت‌های ورزشی تنها بر قوای بدنی نبوده، بلکه از جهات روانی، اجتماعی و اقتصادی نتایج بسیار مطلوبی دارد. بر اساس وجود چنین تأثیرات با ارزشی است که هیچ برنامه آموزشی خاصی در مقاطع کودکتانی تا دانشگاه، بی‌نیاز از برنامه‌های تربیت‌بدنی نیست و دارای ارزش نمره‌ای و درسی و طبعاً مدرس است. کارشناسان رشته تربیت‌بدنی، بایستی دوره‌های آموزشی لازم را طی دوران تحصیل در دانشگاه‌ها، به شکل مطلوب و مطابق با برنامه‌های تدوین شده درسی بگذرانند و پس از فارغ‌التحصیلی، به عنوان معلم، کارشناس و یا استاد، به آموزش رشته تربیت‌بدنی و ورزش به دانش‌آموزان، دانشجویان و حتی عموم مردم در باشگاه‌ها و اماکن ورزشی بپردازند. موفقیت یا عدم موفقیت آنان در آموزش تربیت‌بدنی به عوامل متعددی بستگی دارد که از جمله می‌توان به سوابق علمی و تحصیلی و همچنین تجارب ورزشی و نحوه گزینش آنان اشاره کرد. مدرسان رشته تربیت‌بدنی، به دو ویژگی عمده نیاز دارند:

الف - دانش و اطلاعات علمی در زمینه‌های مختلف علوم به ویژه علوم زیستی

ب - توانایی‌ها، مهارت‌ها و قابلیت‌های جسمانی مختلف و آشنایی با مهارت‌های رشته‌های

مختلف ورزشی در حد بسیار مطلوب

کسب ویژگی‌های فوق‌الذکر، از دوران کودکی آغاز می‌گردد، به طوری که به جرأت می‌توان بیان داشت که با رسیدن آنان به سن فارغ‌التحصیلی از دبیرستان، پایه‌های لازم درک مبانی علمی دروس مختلف و میزان توانایی و مهارت در قابلیت‌های مختلف جسمانی، شکل گرفته‌اند و اگر لازم بود این دو زمینه بخوبی پرورش و توسعه یابند، این کار باید در طی سال‌های قبل، از دوران ابتدایی، راهنمایی و دبیرستان، انجام می‌شد. داوطلبان ورود به رشته تربیت‌بدنی دانشگاه‌ها، پس از انتخاب این رشته و پذیرفته شدن در کنکور سراسری، با شرکت در آزمون عملی و کسب بالاترین نمرات، به تحصیل می‌پردازند و بعد از چهار سال تحصیل و فراگیری علم و دانش و گذراندن دروس نظری و عملی که در واقع یادگیری علوم مرتبط با ورزش و همچنین رشته‌های مختلف ورزشی‌اند، آماده رفتن به بازار کار و

ارائه آموزش و خدمات می‌شوند. اگر دانشجویان از ابتدا با توجه به ملاک‌ها و ضوابط معین‌گزینش شوند، در دوران تحصیل موفق‌تر عمل می‌نمایند و با شایستگی از عهده دروس تئوری و عملی برمی‌آیند، همچنین پس از فراغت از تحصیل، مدرس یا مربی با کفایتی می‌شوند که از نظر توانایی‌های علمی و عملی خدمات ارزنده و مؤثری را ارائه می‌دهند؛ و در هر چه بیشتر سوق دادن اقبال مختلف مردم به سوی فعالیت‌های ورزشی، موفق‌تر عمل می‌کنند. چنانچه بدون توجه به رشته تحصیلی و سوابق آموزشی و تنها بر اساس قبولی در آزمون عملی برای این رشته برگزیده شوند، چه بسا در درک مفاهیم علمی دروس تخصصی با مشکل مواجه شوند، و بالعکس، اگر در مقطع متوسطه و دیپلم دارای نمرات و رشته تحصیلی مناسب بوده ولی از نظر داشتن مهارت‌های بدنی و ورزشی فاقد ارزش‌های لازم باشند، در این صورت نیز نخواهند توانست در آموزش‌های عملی رشته‌های ورزشی توفیقی کسب نمایند و پس از فراغت از تحصیل نیز معلم، دبیر یا مربی با کفایتی نخواهند بود. با توجه به مراتب فوق، لازم است سوابق تحصیلی و ورزشی دانشجویان فعلی رشته تربیت‌بدنی در سراسر کشور بررسی شود تا با ارائه تصویری روشن از وضعیت موجود دانشجویان، نسبت به بهبود نحوه انتخاب دانشجویانی با توانایی‌های علمی و عملی بهتر، اقدام شود.

ویژگی بارز دانشجویان این رشته، این است که علاوه بر گذراندن دروس مختلف نظری، بایستی تعداد ساعات قابل توجهی از کلاس‌های درسی را به شکل عملی و در دروسی چون آمادگی جسمانی، دو و میدانی، شنا، ژیمناستیک، فوتبال، والیبال، بسکتبال و غیره بگذرانند و در پایان هر نیمسال تحصیلی، موفق به اخذ نمرات قبولی در دروس فوق‌الذکر شوند. در بخش دروس نظری، علاوه بر دروس عمومی و پایه، دروس تخصصی را بایستی بگذرانند و بدون شک مطالعه موفقیت‌آمیز دروس فوق‌زمانی میسر است که این دانشجویان در دوره‌های تحصیلی پیش از دانشگاه با مفاهیم اساسی آشنایی داشته‌باشند. از طرف دیگر، در دروس عملی کسانی موفق‌تر خواهند بود که توانایی‌ها و مهارت‌های بنیادی حرکتی را در دوران کودکی بخوبی کسب کرده باشند. مسئله این است که علاقه‌مندان ورود به این رشته، جهت ادامه تحصیل، تا چه حد آمادگی (نظری و عملی) دارند؟ رشته تحصیلی آنان در دوره متوسطه چه بوده است؟ چه معدلی داشته‌اند؟ میزان آشنایی آنان با رشته‌های ورزشی که در طی چهارسال باید آموزش ببینند چقدر است؟

بررسی‌های انجام شده نشان داد که در زمینه سوابق تحصیلی و ورزشی این دانشجویان، تحقیقی انجام نشده است. علت و انگیزه اصلی انجام چنین تحقیقی، عدم وجود اطلاعات و آمار، در این زمینه

بوده است. البته تحقیقاتی صورت گرفته که فقط برخی موارد اطلاعاتی را ارائه می نماید، ولی متغیرهای مورد مطالعه، متغیرهای اصلی تحقیق حاضر نبوده است. در اینجا لازم است به نحوه شکل گیری دانشکده های تربیت بدنی از سال ۱۳۱۶ تا کنون و همچنین نحوه برگزاری آزمون های عملی که در واقع به چگونگی انتخاب دانشجویان رشته تربیت بدنی مربوط می شود بپردازیم. در این قسمت همچنین چند تحقیقی را که در برخی از متغیرها با تحقیق حاضر وجه اشتراک دارند، بیان خواهیم کرد.

در سال ۱۳۱۶ برای اولین بار دانشسرای عالی مبادرت به تربیت معلمان تربیت بدنی نمود، لیکن به علت فقدان استاد و وسایل لازم، در سال دوم، دانشجویان را به رشته های دیگر منتقل نمود. در سال تحصیلی ۳۵-۳۶ برای بار دوم در دوره کارشناسی ۱۵ پسر و ۵ دختر پذیرفته شدند، از آن سال به بعد، گروه تربیت بدنی رسماً به عنوان یکی از گروه های آموزشی در دانشسرای عالی سابق فعالیت نمود و به طور متوسط هر سال ۴۰ دانشجو پذیرفته و تربیت نموده است. تنها در یک دوره دو ساله به علت تحولات سازمانی و جدا شدن دانشسرای عالی از دانشگاه تهران، پذیرش دانشجو در این رشته انجام نشد.

دانشسرای عالی سابق و دانشگاه تربیت معلم فعلی، در سال های تحصیلی ۴۵-۴۶ و ۴۶-۴۷، در دوره های شبانه نیز به پذیرش دانشجو در این رشته مبادرت ورزیدند. فعالیت آموزش شبانه در رشته تربیت بدنی دانشسرای عالی، پس از پایان چهار دوره تحصیلی متوقف شد (۳).

در سال ۱۳۶۲، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی که تا قبل از آن تاریخ تحت عنوان مدرسه عالی ورزش به تربیت مربیان، معلمان و کارشناسان تربیت بدنی می پرداخت، و تحت پوشش سازمان تربیت بدنی بود، در این دانشگاه ادغام گردید.

دانشسرای مقدماتی تربیت بدنی در سال ۱۳۱۸ به همت آقای دکتر پاسارگاد برای اولین بار به گزینش دانشجو در رشته تربیت بدنی پرداخت. این دوره تا سال ۱۳۲۳ یعنی برای پنج سال با تعداد متوسط ۲۰ تا ۲۵ دانشجو در هر سال ادامه یافت و سپس برای سه سال فعالیتش متوقف شد و مجدداً از سال ۱۳۲۶ تا سال ۱۳۲۸ فعال گردید. علاوه بر دانشسرای مقدماتی، در دانشسرای مقدماتی اصفهان نیز رشته تربیت بدنی تأسیس گردید و از سال ۱۲۳۰ تا ۱۳۳۸ هر سال به طور متوسط ۲۰ دانشجو در این رشته تربیت نمود.

دانشکده علوم تربیتی دانشگاه تهران در سال تحصیلی ۴۵-۴۶ برای اولین بار در رشته تربیت بدنی پذیرفت و این کار را برای مدت دو سال ادامه داد، سپس به علت کمبود

استاد و تأسیسات ورزشی، پذیرش دانشجو برای دوره کارشناسی متوقف شد. در سال تحصیلی ۱۳۴۸، در هدف‌ها و برنامه‌های دانشکده علوم تربیتی دانشگاه تهران تجدید نظر به عمل آمد و ترتیبی داده شد تا دوره‌های کارشناسی ارشد این دانشکده توسعه یابد. از این رو، گروه آموزشی تربیت بدنی، علاوه بر تدریس دروس آزاد و رشته فرعی، در زمینه تربیت بدنی نیز کوشش نمود تا مقدمات تأسیس دوره کارشناسی ارشد را در این رشته فراهم نماید. به طوری که از سال ۱۳۵۳، رسماً در این دوره تعدادی دانشجو پذیرفت.

در سال ۱۳۵۱، مدرسه عالی ورزش تأسیس شد. در سال اول، ۳۵۰ دانشجو پذیرفته شدند (۱۰۰ دانشجوی دختر و ۲۵۰ دانشجوی پسر). برای تأمین استادان متخصص، طی انعقاد قرارداد فرهنگی با مدرسه عالی ورزش کلن، به مدت چهار سال از استادان آلمانی در رشته‌های ورزشی ژیمناستیک، دو و میدانی و شنا استفاده نمود. در سال ۵۲-۵۳ نیز ۳۵۰ دانشجوی دختر و پسر دیگر را پذیرفت (۱۰۰ دانشجوی دختر و ۲۵۰ دانشجوی پسر) و در سال سوم نیز اقدام به پذیرش دانشجو نمود. با پیروزی انقلاب اسلامی، این مدرسه نیز برای مدتی تعطیل و با بازگشایی دانشگاه‌ها، در دانشگاه تربیت معلم ادغام گردید.

در سال ۱۳۳۴، اولین دوره کارشناسی رشته تربیت بدنی در دانشسرا دایر گردید، که آقای دکتر اصغر خالدران از پذیرفته‌شدگان دوره اول، آقای امین‌بخش از پذیرفته‌شدگان دوره دوم و دکتر مهدی نمازی‌زاده و دکتر حجت‌الله نیکبخت از پذیرفته‌شدگان دوره سوم بودند.

در دوره سوم ۴۰ دانشجو (دختر و پسر) پذیرفته شدند. دوی ۱۰۰ متر، پرتاب توپ پزشکی، پرش جفت و رشته ورزشی تخصصی افراد، از مواد آزمون ورودی عملی بوده‌است.

با تأسیس مدرسه عالی ورزش، نحوه برگزاری آزمون عملی داوطلبان ورود به این رشته تغییر نمود. محقق خود یکی از داوطلبان بود که در دوره دوم مدرسه عالی ورزش پذیرفته شد. معاینات دقیق بدنی و آزمون داوطلبان در رشته‌های ورزشی چون شنا، دو و میدانی، ژیمناستیک، والیبال، فوتبال و بسکتبال، از مواد امتحانی بود، در واقع، داوطلبانی که در این ورزش‌های پایه و مهم مهارت داشتند می‌توانستند امتیازهای بیشتری را به دست آورند. نکته مهم دیگر اینکه داوطلبان از طریق کنکور سراسری پذیرفته نمی‌شدند، بلکه طی آزمون نظری مستقل اقدام به پذیرش آنان می‌شد. در ابتدا معاینات بدنی و آزمون‌های عملی انجام می‌گردید و سپس آزمون نظری گرفته می‌شد، این امر نشان دهنده اهمیت بود که به سلامتی کامل جسمانی و مهارت‌های ورزشی داده می‌شد.

در آزمون عملی، هر یک از داوطلبان بایستی مهارت‌های خود را در رشته‌های ورزشی، والیبال، فوتبال، بسکتبال، ژیمناستیک، شنا و دو و میدانی به نمایش می‌گذاشتند.

پس از بازگشایی دانشگاه‌ها، پذیرش دانشجو با استفاده از آزمون سراسری دانشگاه‌ها و انجام معاینه و مصاحبه و آزمون عملی انجام گرفت. آزمون عملی شامل: کشش بارفیکس، دراز و نشست، دوی رفت و برگشت، پرش جفت طولی و دوی ۵۴۸ متر برای پسران و همین مواد با دوی ۳۰۰ متر برای دختران بود. دانشجویان رشته تربیت‌بدنی که در حال حاضر در دوازده دانشگاه تحت پوشش وزارت علوم، تحقیقات و فناوری به تحصیل مشغولند و در این تحقیق مورد مطالعه‌اند، چنین آزمونی را انجام داده‌اند، ولی در هیچ یک از رشته‌های ورزشی مهارت‌های آنان مورد ارزیابی قرار نگرفته است.

هادوی، فریده (۱۳۶۵) وضعیت جسمانی و قابلیت حرکتی داوطلبان ورود به دوره کارشناسی رشته تربیت‌بدنی را مورد مطالعه قرار داده است. میانگین سن بیشتر داوطلبان ۱۹ سال بوده است. پسران در تمامی گروه‌های سنی در استقامت عضلات شکم نسبت به دختران تفاوت چشمگیری دارند. در گروه سنی ۲۵ ساله‌ها، این اختلاف کاهش زیادی داشته است. محقق در بخش پیشنهادها اعلام می‌نماید که در انتخاب معیارهای گزینش داوطلبان رشته تربیت‌بدنی، باید به دو نکته توجه نمود:

الف) گزینش اختصاصی علاوه بر دنبال نمودن اهداف اصلی تربیت‌بدنی، باید هماهنگ با معیارهای کلی انتخاب دانشجویان کشور به وسیله سازمان سنجش باشد.

ب) در گزینش افراد، از معیارهایی استفاده شود که با محتوای دروس دوره تحصیلی و حرفه آینده داوطلبان در ارتباط مستقیم باشد. (۵)

محقق در پایان‌نامه دوره دکتری رشته تربیت‌بدنی در مورد چگونگی گذران اوقات فراغت ۱۰۴۸۳ دانشجوی دختر و پسر ۳۸ دانشگاه کشور، برخی از متغیرهای شخصی دانشجویان را از جمله وضعیت تأهل و مجرد، سن، شغل پدران و مادران و وضعیت محل سکونت فعلی آنان، مورد مطالعه قرار داده و اعلام داشته است که ۸۴ درصد دانشجویان مجرد، و ۱۵ درصد آنان متأهل بوده‌اند. سن ۴۷/۸ درصد دانشجویان ۲۲ سال و بیشتر بوده است. شغل ۲۵/۲ درصد پدران دانشجویان آزاد، ۲۵/۲ درصد کارگر و کشاورز، ۲۵ درصد کارمند و ۱۲/۲ درصد فوت شده بودند. شغل ۸۳ درصد مادران دانشجویان خانه‌دار، ۵/۸ درصد فرهنگی و ۳/۳ درصد فوت شده بودند. ۵۶/۵ درصد دانشجویان خوابگاه‌های دانشجویی، ۲۵/۴ درصد در منزل پدری، و ۱۱/۸ درصد در محل‌های اجاره‌ای زندگی

هدف از تحقیق فوق، توصیف وضعیت سنی، تأهل و مجرد، نوع دیپلم متوسطه، اندازه قد و وزن، خدمت نظام و طبقه پسران، محل زندگی، شغل پدران و مادران، انگیزه دانشجویان در انتخاب رشته تربیت بدنی، میزان علاقه مندی آنان به رشته تحصیلی، مدارک قهرمانی و میزان مهارت در هر یک از رشته‌های ورزشی شنا، ژیمناستیک، دو و میدانی، فوتبال، والیبال، بسکتبال، کشتی، تنیس روی میز، بدمینتون، هندبال، کاراته، وزنه برداری، تکواندو و دیگر رشته‌های ورزشی در قبل از ورود به دانشگاه به تفکیک جنس بوده است.

روش تحقیق

تحقیق انجام شده از نوع تحقیقات توصیفی است که به طریق میدانی و با استفاده از پرسشنامه تهیه شده بر اساس اهداف تحقیق بوده است. روایی محتوایی پرسشنامه توسط پنج تن از استادان رشته تربیت بدنی مورد مطالعه و تأیید قرار گرفت. سپس جهت رفع نواقص، در بین گروهی از دانشجویان، توزیع و جمع‌آوری شد و برخی از نواقص اصلاح گردید. بر اساس تحقیق راهنما، برنامه نرم‌افزاری در رایانه طراحی شد. جامعه آماری تحقیق شامل ۲۵۱۶ دانشجوی دختر و پسر مشغول به تحصیل در ۱۱ دانشگاه از ۱۲ دانشگاه در سراسر کشور بوده است. ۵۰ درصد از دانشجویان دختر و پسر ۱۱ دانشگاه به عنوان نمونه انتخاب شدند که در مجموع ۱۱۳۵ پرسشنامه تکمیل شده برگشت گردید که شامل ۴۵ درصد دانشجویان مشغول به تحصیل بوده است. در پایان، ۸۲/۵ درصد پرسشنامه‌های توزیع شده در دریافت گردید و با استفاده از نرم‌افزار EPI6 رایانه ثبت و مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

نتایج و یافته‌های تحقیق

سن ۳۱/۶ درصد دختران ۲۱ سال و ۲۶ درصد زیر ۲۱ سال بوده است. سن ۴۵/۸ درصد پسران ۲۴ سال یا بیشتر بوده است. ۸۴/۵ درصد کل دانشجویان مجرد و ۲۸/۲ درصد پسران و ۵/۶ درصد دختران روستایی بوده‌اند. حدود ۴ درصد کل دانشجویان تهرانی و ۱۴/۹ درصد در مراکز استان‌ها زندگی می‌کرده‌اند. شغل ۴۱/۷ درصد کل پدران، کارگر و کشاورز و شغل ۹۴/۸ درصد مادران خانه‌دار بوده است. رشته تحصیلی مقطع متوسطه دانشجویان و معدل کل آنان در جداول ۱ و ۲ آورده شده است.

جدول ۱ - رشته تحصیلی مقطع متوسطه (درصد)

رشته	کل	دختران	پسران
ریاضی	۱۸	۱۸/۱	۱۷/۹
فرهنگ و ادب	۲۶/۵	۲۱/۹	۰/۲۹
تجربی	۳۹/۸	۵۱/۷	۳۳/۶
اقتصاد	۹/۵	۵/۱	۱۱/۹
تربیت بدنی	۱/۹	۲/۳	۱/۸
غیره	۳/۹	۰/۸	۵/۵
بدون پاسخ	۰/۴	۰/۳	۰/۴
جمع	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰

جدول ۲ - معدل کل دیپلم (درصد)

معدل	کل	دختران	پسران
۲۰-۱۸	۱/۴	۳/۱	۰/۵
۱۷-۱۶	۱۴/۷	۲۹/۳	۷
۱۵-۱۴	۳۸/۵	۴۳/۵	۳۵/۸
۱۳-۱۲	۳۰	۱۷/۶	۳۶/۵
کمتر از ۱۲	۱۴/۴	۵/۳	۱۹/۳
بدون پاسخ	۱	۱/۳	۰/۸
جمع	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰

۳۴/۹ درصد پسران خدمت نظام و وظیفه عمومی را انجام داده‌اند. ۳۸/۵ درصد دختران و ۶۲/۳ درصد پسران از خوابگاه دانشجویی استفاده می‌کردند. میانگین قد دختران ۱۶۲/۵ با انحراف معیار و ۴/۴ و قد پسران ۱۷۴/۲ با انحراف معیار ۵/۹ بوده‌است. قد ۹/۱ درصد پسران بالای ۱۸۰ سانتی‌متر و قد ۱۵/۳ درصد دختران بالای ۱۷۰ سانتی‌متر بوده‌است. وزن دختران دانشجو بین ۴۰ تا ۷۰ کیلوگرم متغیر با میانگین ۵۵/۸ کیلوگرم و میانگین وزن پسران ۶۷/۸ کیلوگرم با انحراف معیار ۶/۸ کیلوگرم

بوده است.

۷۰ درصد دختران و ۸۵/۶ درصد پسران، با علاقه به این رشته وارد شده بود. میزان علاقه مندی دانشجویان به رشته تربیت بدنی در جدول ۳ نشان داده شده است.

جدول ۳ - میزان علاقه مندی دانشجویان به رشته تربیت بدنی در حین تحصیل (درصد)

میزان	کل	دختران	پسران
کم	۲/۹	۳/۶	۲/۶
متوسط	۲۲/۶	۲۴/۹	۲۱/۳
زیاد	۳۵/۵	۳۸/۹	۳۳/۸
خیلی زیاد	۳۶/۱	۳۰/۳	۳۹/۲
هیچ	۲/۹	۲/۳	۳/۲

سوابق قهرمانی دانشجویان در جدول ۴ آورده شده است.

جدول ۴ - سوابق قهرمانی

سطح قهرمانی	کل	دختران	پسران
شهرستان	۲۹/۳	۲۰/۹	۳۳/۸
استان	۱۶/۹	۹/۴	۲۰/۹
کشور	۹/۳	۱۰/۷	۸/۶
بین المللی	۲/۶	۰/۳	۳/۹
هیچ	۴۱/۸	۵۸/۸	۳۲/۷

میزان مهارت های دانشجویان دختر و پسر در رشته های مختلف ورزشی تا قبل از ورود به دانشکده های تربیت بدنی، از دیدگاه خودشان به ترتیب در جداول ۵ و ۶ نشان داده شده است.

جدول ۵ - میزان مهارت و آشنایی دانشجویان دختر در رشته‌های مختلف ورزشی تا قبل از ورود به دانشگاه

ردیف	رشته ورزشی	سطح آشنایی بر اساس درصد			
		هیچ	مبتدی	متوسط	پیشرفته
۱	شنا	۸۲/۷	۱۰/۴	۵/۳	۱
۲	ژیمناستیک	۸۷/۵	۶/۶	۵/۱	۰/۵
۳	دو و میدانی	۴۲/۲	۲۳/۹	۲۸/۸	۴/۱
۴	والیبال	۱۷/۸	۲۴/۴	۴۶/۱	۱۰/۹
۵	بسکتبال	۴۸/۹	۲۵/۷	۱۹/۸	۴/۳
۶	تنیس روی میز	۳۲/۸	۲۹/۳	۳۱/۳	۶/۱
۷	بدمینتون	۴۸/۶	۲۸/۸	۱۹/۱	۳/۶
۸	هندبال	۸۶	۷/۴	۴/۸	۱/۸
۹	کاراته	۹۲/۹	۴/۱	۲/۸	-
۱۰	تکواندو	۹۶/۷	۲	۱	-
۱۱	دیگر ورزش‌ها	۸۸	۱	۵/۹	۴/۱

جدول ۶- میزان مهارت و آشنایی دانشجویان پسر در رشته‌های مختلف ورزشی تا قبل از ورود به دانشگاه

ردیف	رشته ورزشی	سطح آشنایی بر اساس درصد				
		هیچ	مبتدی	متوسط	پیشرفته	قهرمانی
۱	شنا	۲۷/۹	۲۸/۴	۳۷/۶	۵/۹	۰/۱
۲	ژیمناستیک	۶۹/۸	۲۰/۱	۸/۲	۱/۸	۰/۱
۳	دو و میدانی	۱۷/۴	۲۷/۹	۴۳/۴	۸/۹	۲/۴
۴	فوتبال	۳۶/۵	۸/۵	۳۶/۳	۱۵/۸	۲/۹
۵	والیبال	۱۱/۷	۳۰/۲	۴۳/۵	۱۲/۷	۱/۹
۶	بسکتبال	۴۳/۴	۳۴/۲	۱۷	۴/۲	۱/۲
۷	کشتی	۴۱/۶	۲۸/۴	۱۸/۹	۶/۹	۴/۲
۸	تنیس روی میز	۸/۵	۲۴/۴	۵۴	۱۱/۲	۱/۹
۹	بدمیتون	۶۱/۶	۲۵/۲	۱۰/۹	۲	۰/۳
۱۰	هندبال	۵۸/۴	۲۲/۶	۱۵/۵	۲/۴	۱/۱
۱۱	کاراته	۷۱/۲	۱۵/۵	۸/۹	۳/۵	۰/۹
۱۲	وزنه برداری	۷۲/۸	۱۸/۷	۶/۶	۱/۲	۰/۷
۱۳	تکواندو	۷۴/۸	۱۲/۵	۸	۳/۴	۱/۳
۱۴	دیگر ورزشها	۷۹/۶	۱/۸	۱۰/۲	۶/۶	۱/۸

بحث و نتیجه گیری

میانگین سن دانشجویان رشته تربیت بدنی، بیشتر از سن دانشجویان کل کشور است (۱). میزان دانشجویان متأهل رشته تربیت بدنی، برابر با کل دانشجویان کشور است و درصد دختران مجرد در این رشته، از پسران بیشتر است. ۲۸/۳ درصد دانشجویان رشته تربیت بدنی از روستاها به دانشگاه آمده‌اند و با توجه به اینکه روستاها و حتی شهرستان‌های کوچک فاقد امکانات ورزشی همچون استخر شنا هستند، عدم آشنایی با شنا در بین دانشجویان طبیعی به نظر می‌رسد و مشکلی برای تربیت کامل فارغ‌التحصیلان این رشته در حال حاضر است. ۸۲/۷ درصد دختران و ۲۷/۹ درصد پسران در بدو ورود به دانشگاه هیچ شنا نمی‌دانند. ۶۹/۸ درصد پسران و ۷۸/۵ درصد دختران نیز ژیمناستیک نمی‌دانند و با تعداد واحدها و ساعات عملی محدود، می‌توان پیش‌بینی کرد که فارغ‌التحصیلان از کفایت لازم در خصوص دو درس فوق‌الذکر برخوردار نیستند، به همین علت است که محقق پیشنهاد درس پیش‌نیاز برای شنا را نموده‌است، تا کسانی که در بدو ورود به دانشکده‌های تربیت بدنی شنا نمی‌دانند، ناگزیر به گذراندن درس پیش‌نیاز باشند.

شغل پدران ۵۴ درصد پسران و ۱۹/۵ درصد دختران دانشجو کارگر و کشاورز است و می‌توان تصور نمود که تا چه حد تحصیل نموده‌اند و تا چه میزان می‌توانستند در رشد و توسعه جسمی، ورزشی و تحصیلی مشوق فرزندان خود باشند. در تحقیق سراسری که در مورد دانشجویان کل کشور انجام شد، مشخص گردید که ۲۵/۲ درصد شغل پدران دانشجویان، کارگر و کشاورز و ۹۷ درصد مادران نیز خانه‌دارند. درصد مادران دانشجویان کل کشور که خانه‌دار بوده‌اند، ۸۳ درصد بوده‌است. میانگین قد دانشجویان دختر ۱۶۲/۵ با انحراف معیار ۴/۴ و قد پسران ۱۷۴/۲ با انحراف معیار ۵/۹۳ سانتی‌متر بوده‌است که نشان می‌دهد قد مناسبی دارند و علت آن همانا کنترل اندازه قد در آزمون عملی است که از ورود دانشجویان با قد‌های کوتاه جلوگیری می‌گردد.

میانگین وزن دانشجویان دختر ۵۵/۸ و پسران ۶۷/۸ کیلوگرم بوده‌است که نسبت به اندازه‌های قد از نسبت قابل قبولی برخوردار است. ۵۴/۲ درصد دانشجویان پس از فراغ از تحصیل می‌توانند جذب بازار کار شوند و نیاز به رفتن به دوره نظام وظیفه ندارند. بخش قابل توجهی از دروس تربیت بدنی را علوم زیستی تشکیل می‌دهد، این در حالی است که ۵۸ درصد دانشجویان دارای رشته تحصیلی غیر تجربی بوده‌اند که می‌تواند مشکلاتی را در طول دوره برای آنان به همراه داشته باشد. به ویژه اینکه معدل پیام حدود ۸۵ درصد دانشجویان زیر ۱۵ بوده‌است. معدل دختران بیش از پسران بوده‌است.

معدل دارندگان دیپلم تجربی بیش از معدل دارندگان دیپلم ریاضی یا فرهنگ و ادب بوده است. درصد دانشجویان استفاده کننده بیش از خوابگاه از دانشجویان سایر رشته‌های تخصصی بوده است که نشان می‌دهد دانشجویان، بومی نیستند. ۹۴/۳ درصد دانشجویان دانشکده تربیت بدنی دانشگاه تربیت معلم و ۹۰/۵ درصد دانشجویان دانشکده تربیت بدنی دانشگاه تهران، ساکن تهران نبوده‌اند.

۸۰/۲ درصد دانشجویان با علاقه این رشته را انتخاب نموده‌اند، ولی بقیه که علاقه‌ای نداشته‌اند، با ادامه تحصیل به این رشته علاقه‌مند شده‌اند، در هنگام جمع‌آوری اطلاعات، فقط ۲/۹ درصد دانشجویان به این رشته اظهار بی‌علاقگی نمودند. ۲۷/۷ درصد دخترانی که در ابتدای ورود به دانشکده‌های تربیت بدنی فقط به علت پذیرفته شدن به این رشته وارد شدند، در حال حاضر به رشته تربیت بدنی علاقه‌مندند. معمولاً انتظار می‌رود که قهرمانان رشته‌های ورزشی برای ادامه تحصیل، رشته تربیت بدنی را جزء انتخاب‌های خود قرار دهند. این تحقیق نشان داد که ۴۱/۸ درصد از کل دانشجویان در هیچ سطح دارای مدرک قهرمانی نیستند و توانایی‌های جسمانی لازم به مانند یک قهرمان را نیز ندارند و لازم است در دروس عملی توجه بیشتری به آنان شود. از طرف دیگر، قهرمانان نیز از موفقیت‌های تحصیلی مناسبی برخوردار نبوده‌اند و به علل رفتن به مسابقات و اردوهای آمادگی، نتوانسته‌اند در کلاسهای درسی شرکت نموده و نمرات خوبی را کسب نمایند. این امر نیاز به تحقیق و توجه بیشتری دارد.

میزان مهارت‌های دانشجویان در رشته‌های عملی ورزشی نیز نشان داد که چنانچه لازم باشد مدرسان عملی لایق و با قابلیت‌های کامل وجود داشته باشند، باید به ساعات درس عملی توجه بیشتری نمود یا اینکه از ابتدای انتخاب و گزینش دانشجو، کسانی انتخاب شوند که در ورزشهای پایه همچون دو و میدانی، شنا و ژیمناستیک، مهارت‌هایی در حد متوسط داشته باشند. متأسفانه تا کنون هیچ تحقیقی در این زمینه‌ها صورت نگرفته است تا نتایج آن تحقیقات با یافته‌های این پژوهش مطابقت داده شود و نتیجه‌گیری معقولی حاصل گردد. به هر حال، اطلاعات به دست آمده بسیار جالب بوده است. به عنوان نمونه بایستی اظهار داشت با اینکه کشتی ورزش سنتی ما ایرانیان است، ولی ۴۱/۴ درصد دانشجویان عنوان نموده‌اند که هیچ‌گونه آشنایی با کشتی ندارند. در این مورد، دختران وضعی ضعیف‌تر از پسران دارند و لازم است حتی برنامه‌های عملی آنان به مراتب با زمان و دقت بیشتری مورد استفاده قرار گیرد. بیشترین آشنایی دختران، با ورزش تنیس روی میز و حدود ۱۷ درصد با والیبال هیچ

گونه آشنایی نداشته‌اند. در یک نتیجه‌گیری کلی، می‌توان اعلام داشت که لازم است درگزینش داوطلبان ورودی به رشته تربیت‌بدنی، تجدید نظر نمود و برنامه‌های آموزشی مقطع کارشناسی را مجدداً و با توجه به نیازها بررسی کرد. برای برخی از دروس نظری و عملی، دروس پیش‌نیاز پیش‌بینی نمود و با معرفی بیشتر این رشته دانشگاهی در سطح جامعه، داوطلبانی با شرایط علمی و عملی بهتری را جذب و به تربیت آنان همت گماشت.

منابع و مأخذ

- ۱- تندنویس، فریدون. "نحوه گذران اوقات فراغت دانشجویان دانشگاه‌های کشور با تأکید بر فعالیت‌های ورزشی"، پایان‌نامه تحصیلی مقطع دکتری تربیت‌بدنی، دانشگاه تهران، ۱۳۷۵، ۱۶۶، ۱۶۷، ۱۶۹، ۱۷۵، ۱۷۶.
- ۲- راهنمای دانشکده ورزش. انتشارات مدرسه عالی ورزش، ۱۳۵۴، ۱-۴.
- ۳- راهنمای دانشگاه تربیت معلم، معاونت اداری و مالی دانشگاه، ۱۳۷۵، ۹-۱۱.
- ۴- شعبانی بهار، غلامرضا. "بررسی نحوه اجرای واحد تربیت‌بدنی عمومی (۱) و (۲) در دانشگاه تربیت معلم تهران"، پایان‌نامه تحصیلی مقطع کارشناسی ارشد در رشته تربیت‌بدنی، دانشکده علوم انسانی دانشگاه تربیت مدرس، ۱۳۷۱، ۲۷-۳۰.
- ۵- هادوی، فریده. "بررسی وضعیت جسمانی و قابلیت حرکتی داوطلبان ورود به دوره کارشناسی تربیت‌بدنی"، پایان‌نامه تحصیلی مقطع کارشناسی ارشد رشته تربیت‌بدنی، دانشگاه تهران، ۱۳۷۵.